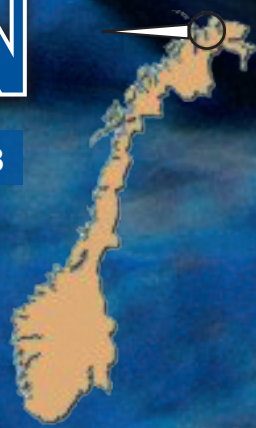

PÅ NORSKTOPPEN

Informasjonsmagasin for Lebesby Kommune • Årgang 5 - Nr. 2 - 2008

På norsktoppen

Endelig ser det ut som om også vi skal få vår og sommer. Fortsatt ligger snøen helt ned mot veiene, og Jernsteinvannet er ikke helt isfritt. Men som de optimistene vi er, så snakkes det om at vi i år både kan få 1972- eller 1960-sommeren, som er de mest legendariske i nyere tid. For også da lå snøen til sankthans. Uansett, vi i redaksjonen ønsker alle våre lesere en super sommer – uansett værtype. Men også vi krysser fingre for at 2008-sommere blir den som framtidens generasjon snakker om.

Hilsen oss i redaksjonen:
Øystein og Per.

per.christensen@lebesby.kommune.no
Telefon 78 49 95 42
oystein@laksefjord.no
Telefon 78 49 92 00

«På Norsktoppen» blir sendt ut gratis til alle som bor i kommunen

Vil du abonnere på magasinet?
«På Norsktoppen» blir delt ut gratis til alle som bor i kommunen.

Andre kan abonnere?
Abonnementsprisen for 4 nr. er kr 150,-

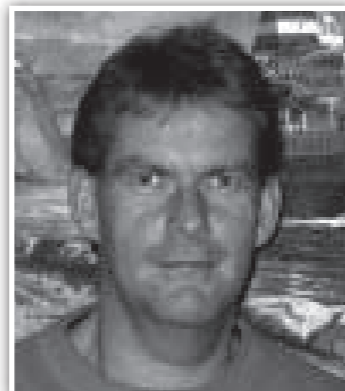
Send giro til:
Lebesby kommune,
Kulturkontoret,
Postboks 374,
9790 Kjøllefjord.

Bankgiro:
4961.72.00235
og merk den:
«Abonnement På Norsktoppen».

Forsidefoto: Leif Y. Wallenius

Trykk: Trykkeriservice AS,
9711 Lakselv
www.trykkeriservice.no

Ordførerens side

Mye som påvirker oss

AV HARALD LARSEN

Rammebetingelsene til kommunen vår påvirkes mye av det som skjer utenfor våre kommunegrenser. De vedtak som fattes på Stortinget og utviklingen i finansmarkedene har stor betydning for oss. Lebesby kommune har aldri hatt så mye penger å bruke hvert år som nå. Men det er ikke bare inntektene som øker. Også lønninger, byggevarer og andre innsatsfaktorer øker i pris. Et annet forhold er at forventningene til hva kommunen skal gjøre også øker. Det er vanskelig for mange å forstå begrensningene som er i offentlig sektor, når økonomien til bedriftene og mange private blir stadig bedre. Vi lever i en tid hvor det meste blir tatt som en selvfølge. Dette er med på å øke forventningene til kommunen. Jeg tror det er viktig å ta inn over oss at det ikke er mulig at det offentlige skal utføre alle oppgaver i samfunnet, vi må dra lasset sammen. Ingen kan gjøre alt, men alle kan gjøre litt.

Kommuneøkonomien i Lebesby er for tiden ganske god, sammenliknet med mange andre kommuner vi kan sammenlikne oss med. Men vi skal være oppmerksom på at det kan være utfordringer fremover. Enkelte politiske partier ønsker

å fjerne eiendomsskatten, den gir oss i Lebesby ca 8 millioner årlig. Minst ett politisk parti vil kutte Nordnorge tilskuddet og distriktstilskuddet, dette gir oss i Lebesby ca 9 millioner årlig. Om disse partiene får flertall etter neste stortingsvalg, så kan det få følger for kommuneøkonomien vår.

Den beste måten å møte endringer i rammebetingelsene på, er å ha god økonomistyring og øke nedbetalingen av gjeld. Jeg tror det er lurt å betale ned på gjelden de neste 3-4 årene. Vi har gode inntekter fra vannkraft og vindkraftverket, samt salg av konsesjonskraft. Disse inntektene er "våre" og samkjøres ikke med det øvrige inntektssystemet til kommunene.

Fra regjeringshold blir det ofte fremhevet at kommunene må ha fokus på en mest mulig effektiv drift, de vil at lokalpolitikere ikke skal glemme viktigheten av det. Det finnes naturligvis grenser for hvor mye penger som kan puttes inn i kommunesektoren.

Det er utrolig viktig at det er god aktivitet i næringslivet i kommunen. Det har det vært den siste tiden. Det har vært godt fiske og stor produksjon ved Aker. Smoltanleggene i Laksefjorden utvider og moderniserer sine anlegg, og det er planer for større aktivitet på oppdrett, både torsk og laks.

Jordbruksoppkjøret gir grunnlag for optimisme også for den nærings fremover. Det er foreslått en kvoteøkning på 1. mill liter melk for finnmærket, og det er satt av 5. mill liter melk i hele landet som skal gjøre det mulig for nye å komme inn i melkeproduksjon. Det er også andre elementer i jordbruksoppkjøret som gir grunn til glede, ikke minst ønsket om å satse på landbruket.

Til slutt vil jeg ønske alle leserne en riktig god sommer. Ta vare på hverandre og på naturen, og ikke glem å nyte den.

Harald

Prosjektet "Kystnæringer mot marked" skal skape ny optimisme i kystområdene. Foto Øystein Ingilæ

Verdiskaping i fokus

Lebesby kommune er utpekt til et av seks områder i Norge med særskilte omstillingsbehov.

Innovasjon Norge utarbeidet i 2005 et nasjonalt innovasjonsprogram for å bedre konkurransevnen og lønnsomheten i norsk sjømatnæring. I 2006 ble programmet tildelt en ramme på 40 mill. kr, utvidet i 2007 til 65 mill. Nytt fra 2007 er fokuset på områder med særskilte omstillingsbehov, hvor Lebesby og Gamvik er et av seks områder i landet. Denne annonsen har stått på trykk i avisene og reklamert for oppstartssamlingene:

Ønsker din bedrift å nå markedet på en bedre måte? Hva med økt konkurransekraft og bedre lønnsomhet?

Hvordan koble marin aktivitet med reiseliv og kultur eller andre lokale næringer?

Nå er muligheten her

Innovasjon Norges program "Kystnæringer mot marked" skal skape ny optimisme i kystområdene gjen-

nom varige, lønnsomme og lokale aktiviteter. Gjennom omstilling og utvikling ønsker vi å bidra til økt konkurransekraft, lønnsomhet og produkter som kan nå ut i markedet, både lokalt og globalt.

Utvikle din bedrift

Nå kan din bedrift få muligheten til å delta. Programmet vil gi kunnskap om forskjellige markeder, muligheten til å diskutere markedstiltak, nettverks- og samarbeidsløsninger med eksterne ressurspersoner og bygge dine egne nettverk med andre aktører i regionen.

Oppstartsmøter

Gjennom sju oppstartsmøter langs Norges kyst kan du få mer utfyllende informasjon om programmet. Se www.innovasjon Norge.no/marin for mer informasjon og meld på din bedrift.

I region Lebesby/Gamvik var det møte om prosjektet i slutten av mai. Men det er likevel mulighet i ettertid å ta kontakt med Innovasjon Norge eller kommunene Lebesby v/ Toril Svendsen eller Gamvik v/ Halvor Nissen dersom du ønsker mer informasjon.

Samlet i et nav

22. mai flyttet trygdeetaten, aetat og sosialtjenesten i Lebesby kommune sammen i det nye NAV kontoret. Prosjektet med etablering av NAV Lebesby startet for snart et år siden da Lebesby kommune og NAV Finnmark underskrev en felles prosjektavtale.

Arbeidet med ombygging av nye lokaler til NAV kontoret startet tidlig i januar, mange besøkende på kontoret har nok opplevd at de har kommet til et anleggsområde og ikke et offentlig kontor. De som har hatt sin arbeidsplass i disse lokalene i denne perioden har måttet venne seg til å jobbe med lyden av hammerslag og elektrisk utstyr.

Ansatte ved kontoret har nok opplevd det utfordrende å skulle møte og yte service til brukere av kontoret i denne perioden. Troen på de muligheter det nye NAV kontoret vil gi i møte med brukerne, har nok vært en motivasjon til å komme gjennom en utfordrende omorganiseringsperiode.

Sosialtjenesten

Fra sosialtjenesten ser en fram til å kunne gi et bedre og mer helhetlig tilbud til den enkelte.

Oppfølging vil stå sentralt, raskere avklaring av rettigheter og flere ressurser og virkemidler tilgjengelig.

Fra 22. mai 2008 opphører sosialkontoret som enhet og de tjenester som har vært underlagt sosialtjenesten skal fra denne dagen inngå som en del i NAV kontorets tjenestetilbud. En av intensjonene med NAV reformen er å samlokalisere tjenestetilbudene til de tre forvaltningsorganene. Dette medfører

Jan Atle Thorvalsen, Hillgunn Persen, Bivian Nilsen, Åshild Pedersen og Bjørn Johan Karlsen.

Foto Øystein Ingilæ

at NAV kontoret kan gi et helhetlig tjenestetilbud som vil føre til at brukerne raskere får den hjelpen de trenger.

Nav kontoret skal dekke følgende tjenester som er hjemlet i lov om sosiale tjenester:

Økonomisk rådgivning, økonomisk sosial stønad, tiltak for rusmiddelmissbrukere, bolig for vanskeligstilte, midlertidig husvære og rett til individuelle plan. Andre tjenester

som har vært forvaltet av sosialtjenesten vil i fremmover legges til andre enheter i kommunen.

Barneverntjenesten har i alle år vært samlokalisert med sosialtjenesten og vil nå være samlokalisert med NAV. Barneverntjenesten er en egen faglig enhet innen NAV kontoret. Dette medfører at barneverntjenesten har samme telefonnummer som NAV.

Aetat og trygdekontoret

Gamle Aetat og Trygdekontoret opphørte den 01.01.07 er nå en del av NAV. Aetat har i mesteparten av tiden vært betjent av en saksbehandler, eller formidler som det het i gamle dager. Det har alltid vært et samarbeid mellom etatene som smeltes sammen, men det er godt at vi nå blir samlet i et stort og helhetlig fagmiljø sett ut fra brukerens behov.

Aetats tidligere tjenester vil nå være en del av det totale tjenestespekteret brukerne vil finne hos NAV. Dette gjelder både i forhold til diverse ytelser og ulike arbeidsmarkedstiltak. Brukerne vil nå ha tilgang til et aktivt kundesenter med mulighet for bruk av både telefon og dataverktøy. Det er i NAV satt et spesielt fokus på at arbeidssøkere i størst mulig grad skal kunne hjelpe seg selv for å etablere seg på arbeidsmarkedet. NAVs hjemmeside er i så måte et godt hjelpemiddel for informasjon om arbeidsmarkedet både nasjonalt og internasjonalt.

Brukerne våre kan også opprette sin egen side med mulighet å utforme og ta utskrift av egen CV, innlevering av meldekort og oversikt over utbetalte ytelser fra oss. Man kan også søke på ulike stillinger man finner interessant.

NAV LEBESBY

Kontoret vil ha åpningstid og telefonid mandag til fredag fra kl 10.00 til 14.00

Nytt telefonnummer er 78 38 95 10

Besøksadressen er Strandveien

Postadresse:

NAV Lebesby

Boks

9790 Kjøllefjord

Smånytt

Torgarrangement lørdag 5.juli.

Under Chrisfestivalen vil Handelsstanden lage arrangement på torget på formiddagen lørdag 5.juli. Underholdning, mat og salgsboder.

"Hundre år under piskan". Fortellinger fra Finnmark.

Magnar Mikkelsen utgav i 1978 bok med samme navn. I år har han kommet med ny. Her er samtlige fortellinger fra utgaven i 1978 med i tillegg til en ny tekst.

Boka er utgitt på Magnars eget forlag, Albatross.

Laksen tilbake til Laksefjord

AV ØYSTEIN INGILÆ

Endelig blir det laks i Laksefjorden. Neste år etablerer Villa Arctic seg i Eidsfjorden på vestsiden av Hopseide med lakseoppdrett.

En stund så det ut som om oppdrettsselskapet skulle komme igang allerede i år. Alt av utstyr ble innkjøpt og fraktet til Kalak, både merder og båt. Men på grunn av problemer med å skaffe smolt, måtte selskapet utsette prosjektet til 2009.

Smoltsituasjonen

- Vi hadde planer om å sette ut fortøyningene i begynnelsen av juni, for så å komme igang allerede i slutten av måneden. Men på grunn av smoltsituasjonen som har oppstått, har vi utsatt oppstarten til 2009, sier administrerende direktør Dharma Rajeswaran i Villa Arctic.

De kunne fått smolt senere i år, men da ville de mistet den viktigste vekstperioden som er de lyse sommermånedene.

- Dermed valgte vi å forskyve planene, sier Rajeswaran til Norsktoppen.

Stort selskap

Villa Arctic er et datterselskap av Villa Organic som har sitt hovedsete på Vestlandet. Selskapet er blant annet verdens største oppdretter av organisk torsk. Samtidig er de stor på laks, og har 23 laksekonsesjoner i Finnmark som er organisert i datterselskapet.

I Finnmark ligger hovedbasen i Sør-Varanger kommune, der de blant annet har et stort lakseslakteri på Jakobsnes. Dette er under utbygging for å håndtere veksten som selskapet planlegger i Finnmark.

Når alle konsesjonene i fylket er tatt i bruk, vil selskapet produsere gigantiske 30.000 tonn laks.

Vil vokse

I tillegg planlegger selskapet å etablere torskeoppdrett i Finnmark. Også her står laksefjord sentralt. Det betyr at Lebesby kommune etter hvert vil bli en betydelig oppdrettskommune. Fra før er det nemlig to smoltanlegg i Landersfjord og Adamsfjord. I tillegg er Trollfish i Ifjord i gang med torskeoppdrett. De vil allerede i løpet av senhøsten starte slaktning av torsk.

Smånytt

Kjøllefjord kino får "nye" stoler.

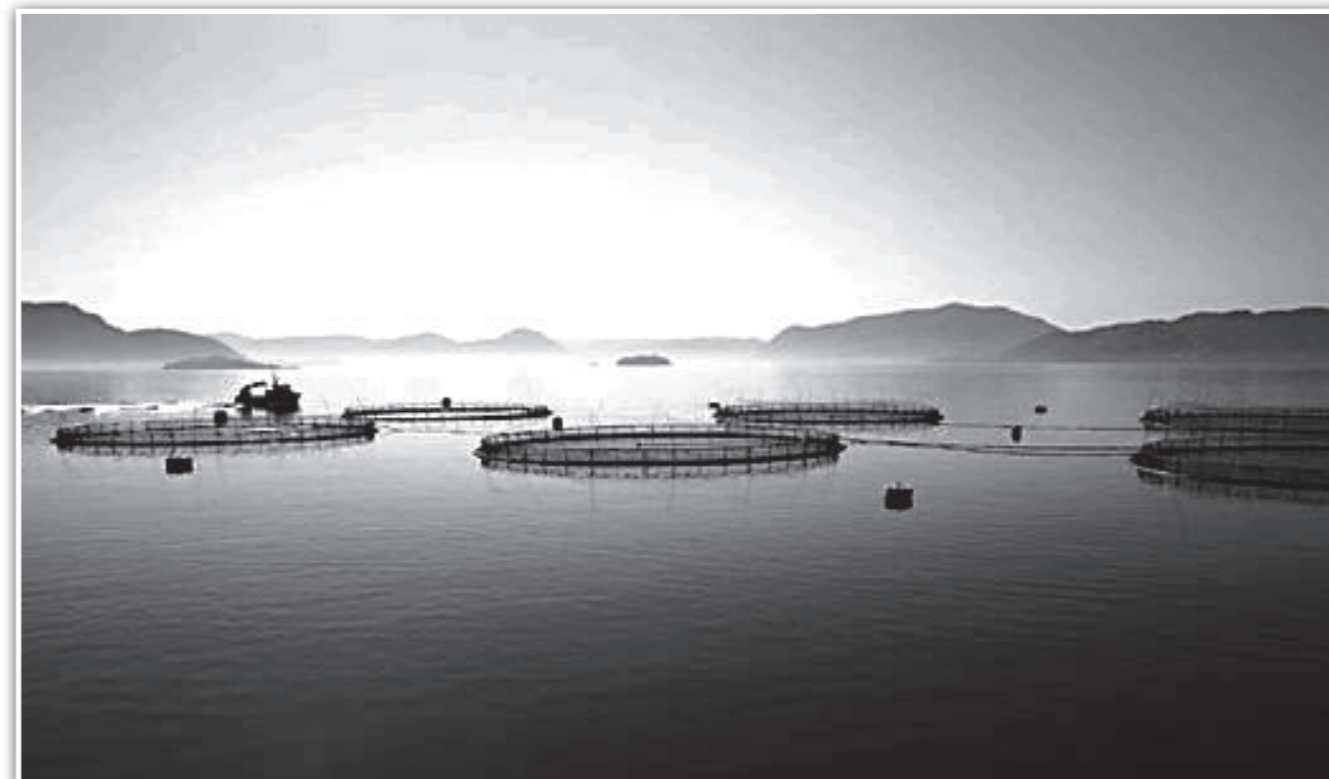
Tidligere i vår hentet kommunen over 150 brukte kinostoler, som ble solgt billig av Oslo kino.

De gamle stolene som ble kjøpt i 1962, var også kjøpt brukte fra Oslo kino.

Kulturprisen for 2008.

Formannskapet vedtok i april hvem av 6 god kandidater som fikk årets kulturpris.

Kulturprisen blir i år tildelt på åpningsdagen til Chrisfestivalen torsdag 3 .juli. Hvem som får den? Det blir først offentliggjort ved tildelingen.

Dharma Rajeswaran sier at Villa Arctic vil være i gang med lakseoppdrett i Lebesby kommune i 2009.

Planlegger smoltanlegg

Villa-gruppen planlegger å bygge smoltanlegg i Finnmark. - Vi er på søken etter egnede steder for en slik lokalisering, sier konsernsjef Johan Andreassen.

- Vi har allerede i dag et behov for fem-seks millioner smolt, og det vil øke etter hvert som vi øker produksjonen i Finnmark.

I løpet 2009 etablerer selskapet seg i Laksefjord, og han ser ikke bort fra at dette området også kan bli aktuelt for det planlagte smoltanlegget.

- Plassering av smoltanlegget kan for så vidt skje hvor som helt, der det lar seg realisere.

Men vi vil selvfølgelig se på hvilke betingelser vi kan få, sier Andreassen.

Optimisme

Villa-gruppen har møtt Lebesby kommune i. Ordfører Harald Larssen er meget positiv til de foreløpige planene som er lekket ut.

- Vi vil selvfølgelig se på hva vi kan bidra med for å realisere planene, sier Larssen.

I beste fall kan selskapets planer i Laksefjord bety tilførsel av 20 til 30 arbeidsplasser. Det vil få meget stor betydning for kommunen som i løpet av de siste årene har sett at stadig flere sjømatarbeidsplasser har forsvunnet.

Treffet i Tromsø ble også et møte mellom gamle naboer.

Rundt 40 personer med røtter i Lebesby kommune møtte opp i Tromsø.

Ordfører Harald Larssen informerte om kommunen sammen med Toril Svendsen og Stine Akselsen.

Trivelig Lebesby-treff i Tromsø og Alta!

Lebesby kommune inviterte til treff for utflyttere og studenter i Tromsø og Alta i midten av mai. Og oppslutningen var bra.

Mange kom for å få informasjon og treffe andre Lebesby-væringere. I Tromsø var Sparebanken Nord-Norge svært gjestfrie, og ca 40 stykker tok turen til den flotte festsalen. I Alta var det 26 som kom til Rica Hotell.

Nytt hjemmefra

Studenter, familier og pensjonister kunne høre nytt fra kommunen, stille spørsmål og komme med kommentarer. Det skjer mye positivt i næringslivet, både innenfor fiskeri, jordbruk, oppdrett og reiseliv. På lengre sikt jobber vi videre med vindkraft og petroleum. Kommunen har også ledige stillinger innenfor flere sektorer. Prisen for barnehageplassene reduseres til kr 1.500 fra høsten, og vi ønsker på denne måten å legge til rette for barnefamilier slik at de blir i kommunen og håpet er å få noen til å vende tilbake også.

Tilrettelegging

Som utviklings- og omstillingskommune legges det også til rette for videre næringsutvikling. Vi ønsker selvsagt at så mange som mulig kommer tilbake til kommunen vår! Viktig er det også at dere er gode ambassadører for oss der ute, slik at det frister andre til å komme til vår kommune som feriegjester eller arbeidstakere.

I Alta fant 26 stykker vegen til Lebesby treffet. Foto Stine Akselsen og Kaare Berg.

Folkemøte om klima og rydding

Da Lebesby kommune arrangerte folkemøte om klimaendringer og ryddeaksjoner den 21. mai kom det ca 50 stykker og hørte på foredragene.

Som vi tidligere har skrevet om i På Norsk-toppen har Lebesby kommune, sammen med Nesseby og Hammerfest, sagt ja til å være med på to større forskningsprosjekter under Det Internasjonale Polaråret.

Ca. 50 møtte opp på folkemøtet.

Foto Jostein Pettersen

Klimaendring

Prosjektene heter CAVIAR og DAMOCLES, og går ut på å kartlegge sårbarheten med klimaendringene og finne ut hvordan man kan tilpasse seg disse endringene. Forskningsleder Grete Hovelsrud og forsker Jennifer West, fra CICERO – senter for klimaforskning i Oslo, vil komme til kommunen vår med jevne mellomrom, for de er svært opptatt hva slags utfordringer og muligheter lokalsamfunnene står overfor, og ønsker å skape en dialog med innbyggere rundt hva klimaendringer kan bety for Lebesby kommune i framtida. Elementer det ble orientert om på folkemøte, samt dagen etter i møte med kommunen, er klimaets innvirkning på fiskeri, jordbruk, oppdrett, reiseliv og friluftsliv og kommunal planlegging.

Mer nedbør

Grete Hovelsrud kunne fortelle de 50 fremmøtte om klima trender de ser for Lebesby kommune frem mot år 2100, som mer nedbør i løpet av høst og vinter, samt mildere vintre. I løpet av høsten skal de ha, sammen med meteorologisk instituttet, bearbeidet data som gjelder litt nærmere i framtiden – nemlig perioden fram til 2045.

Alle må ta i et tak!

Ordfører Harald Larssen avsluttet folkemøtet med å vise en bildeserie av vårt «vakkre» fiskevær og områdene rundt. «Nå må vi alle ta i et tak og rydde opp rundt om kring» var budskapet. Kommunen skal rydde opp i sitt eget rot, og har allerede satt i gang. I tillegg planlegges det en ryddeuke, og det vil komme mer informasjon etter hvert. Harald orienterte også om andre viktige momenter i kommunens miljøplan, som for eksempel energisparing på kommunale bygg. Hele planen finnes for øvrig på kommunens hjemmeside.

Lebesby er en god kommune å vokse opp i.

En flott kommune, med flotte mennesker

AV STINE AKSELSEN, VARAORDFØRER

Mai måned, og til dels juni, er vel kanskje en av de største utfordringene med å bo i nord. Mørketid og masse snø i vintermånedene er fantastisk flott!! Men at snøen enda ikke er borte i begynnelsen av juni, er til tider irriterende, for å si det pent... Men, vi går ei strålende tid i møte – lyst hele døgnet, midnattssol, blide ansikt og masse feriefolk.

Det er vel få av oss som bor her på grunn av været. Det er mye mer sammensatt enn som så. Mange av oss er oppriktig glad i plassen vår, og har en sterk tilhørighet til både kommunen og folket.

Det er folket som i stor grad gjør Lebesby kommune til det den er i dag. Derfor er det viktig at vi alle er bevisst vårt ansvar, på hver vår måte, i forhold til å utvikle kommunen vår.

Vi har alle et ansvar for at det skapes en identitet og tilhørighet til Lebesby kommune hos barn og unge.

Vi er avhengige av et organisasjonsliv og kulturliv som fungerer og er med på å skape liv og røre i lokalsamfunnet.

All den frivillige innsatsen som legges ned i organisasjonslivet og idretten er veldig viktig. Det er med på å gjøre hverdagen lettere og triveligere for veldig mange, vi ville vært fattig uten!

Det ville vært dårlig eller nesten ingen tilbud til barn og unge uten frivillig innsats. Uten frivillighet ville ingen idrettslag fungert, ingen storband eller revy. Uten disse

engasjerte ildsjelene vil aldri et lokalsamfunn gå rundt. Vil Lebesby kommune være en bra kommune uten slike mennesker?

Det er ildsjelene som tar tak i ting, som gjør noe, og som prøver å gjøre miljøet rundt dem bedre. Vi ser ofte at der ildsjeler forsvinner, forsvinner også korps og idrettslag.

I kommunen vår har vi heldigvis fortsatt frivilligheten. Men alle organisasjoner trenger en ledelse, og alle organisasjoner trenger penger - også de frivillige.

Frivillighet handler om dugnad. Dugnad er ikke nødvendigvis et ork, men sosial sammensveising der voksne og barn kommer sammen for å gjøre en innsats for den organisasjonen og det samfunnet de har felles.

Den frivillige innsatsen kan man betegne som "limet" i et lokalsamfunn. Det er denne innsatsen som skaper identitet og tilhørighet, sosialt samhold og trivsel.

Alt dette er helt nødvendig! Vi overlever ikke uten samholdet og trivselen. Ingen ungdom kommer tilbake etter endt utdanning om de ikke hadde en flott oppvekst som gav dem en sterk tilhørighet til plassen. Ingen velger å bli på en plass der det ikke er aktivitet, engasjement og et levende lokalsamfunn.

De unge er garantien for utvikling av Lebesby kommune. Skal alle få det bra her - også i fremtiden – er vi avhengige av at de unge trives og fortsetter å bo her. Dette vil igjen bety fasiliteter og tilbud til alle.

Skal man leve det gode liv er det viktig med engasjement, man må ta ansvar. For det er ingen som får det gode liv – det må skapes av oss selv!

Det er viktig at vi alle tar ansvar og bidrar for at kommunen skal være et flott sted å trø sine barnesko - bli ungdom - voksen og gammel.

Skal markere kultursamarbeid

AV PER CHRISTENSEN.

I forkant av årets Chrisfestival vil Lebesby kommunes samarbeid med kulturlivet i Arkhangelsk bli markert. Arrangementet blir lagt til Christensenbruket, der et nytt kunstgalleri blir åpnet.

Gamle nedlagte fiskebruk blir som nye.

Christensenbruket og Foldalanlegget er begge nedlagt fiskebruk, som er blitt restaurert og fått nytt innhold. Mens Foldal er fredet og er pålagt flere restriksjoner i restaureringsarbeidet, har Christensenbruket ikke slike begrensninger.

Samarbeidet mellom de to anleggene er tett og godt. Flere av ildsjelene bak går igjen begge steder. I tørrfiskloftet på Foldalanlegget ble det laget et galleri for noen år siden, men på grunn av vanskelige ankomstveier dit, blir galleriet nå flyttet til Christensenbruket.

Russisk-norsk salgsutstilling med Arkhangelskbilder

2. juli blir galleriet åpnet med fellesutstilling av russisk/norske Igor Filippov og Arvid Sveen, nå bosatt i Tromsø, men bodde tidligere i Vadsø i mange år.

Arvid Sveen er billedkunstner, fotograf og grafisk utformer. Han har laget over 50 kommunevåpen, bl.a. Lebesby kommunes og har hatt utstillinger i hele Barentsregionen, sist i Arkhangelsk. I Kjøllefjord vil ha stille ut sine bilder fra Russland. (www.arvidsveen.com)

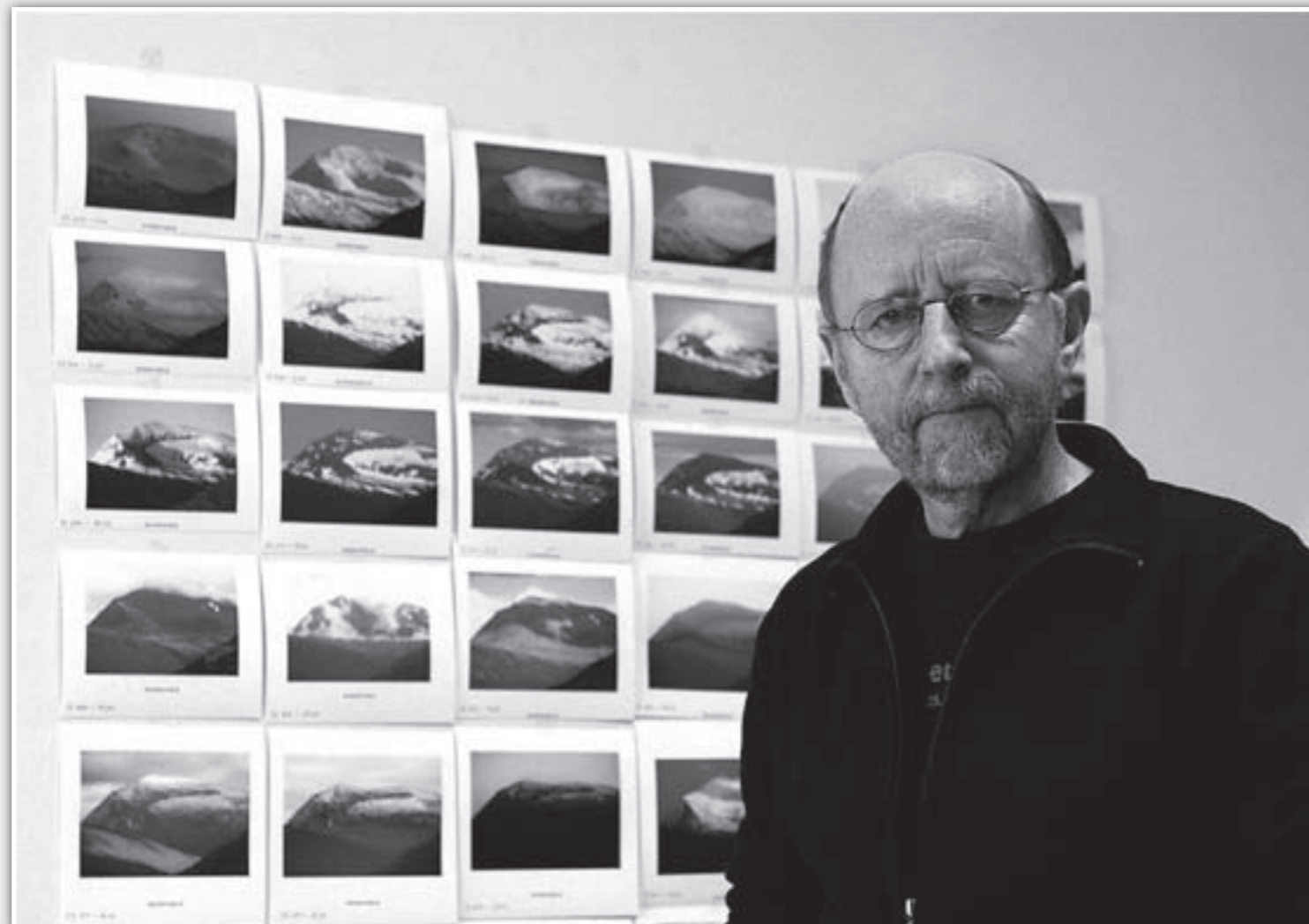
Igor Filippov

bor vekselvis i Arkhangelsk og i Ukraina. Sammen med broren, Vladimir, besøkte han Kjøllefjord første gang i 2002 der de lagde utstillingen «The encounter» (som betyr møtet eller sammenstøtet) og i alene i 2005 med utstillingen «King Fishermen».

Brødrene Filippov har vist bildene sine over store deler av verden og begge har med egen Kjøllefjordsavdeling i utstillingene sine.

Høsten 2007 var Igor Finnmark fylkeskommunes gjestekunstner og bodde da i Arvid Sveens tidligere atelier. Arvid og Igor møtes for første gang under Arkhangelskmarkeringen.

(www.igorfilippov.com)

Arvid Sveen vil holde utstilling i Kjøllefjord som en del av det nordskandinaviske kultursamarbeidet.

Kulturprosjektet Kjøllefjord

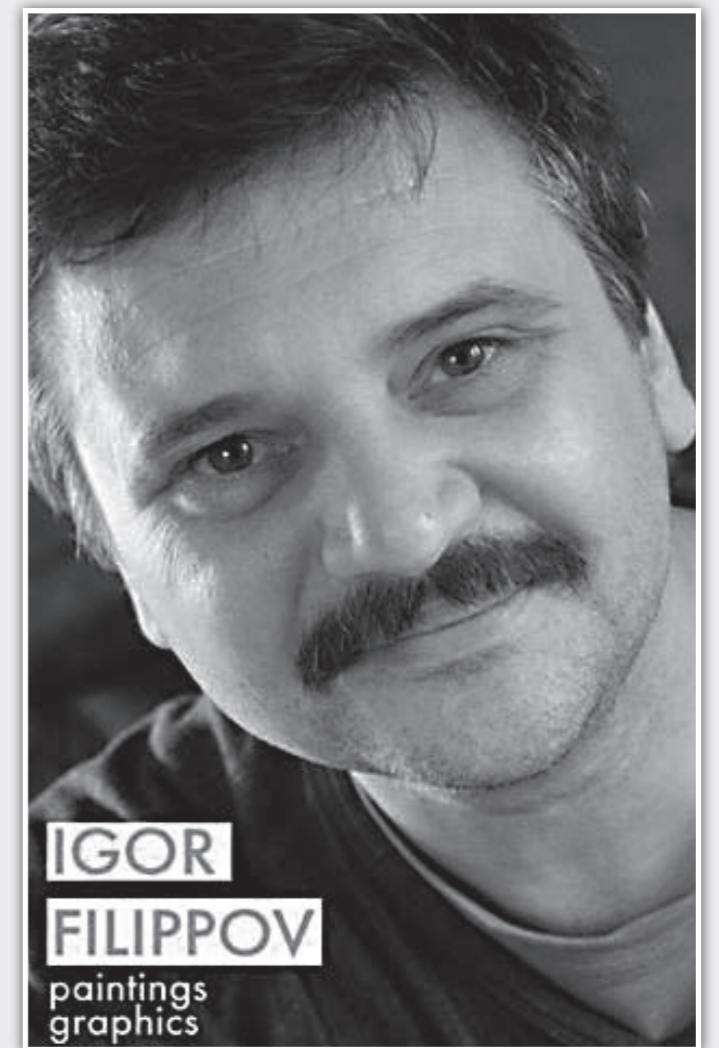
Kultursamarbeidet med Arkhangelsk startet i 2001. Siden har prosjektet utviklet seg med også andre deltakere. Multikunstner Gunnar Wille, som er lederen for Den Danske Filmskoles Animatørlinje og billedkunstner Duncan Higgins, som også er professor ved «School Art and Design» ved Nottingham Trent University i England. Higgins er med i et stort kulturprosjekt mellom England og Sovlokyøyene i Kvitsjøen. Øyene administreres av Arkhangelsk oblast, som forklarer hans kontakt med oss. Til markeringen 2. juli inviteres også en Ukrainsk gjest, professor Oleg Veklenko ved «Graphic design faculty» på Akademiet for kunst og design i

Kharkov. Veklenko er en venn av Igor Filippov, som har invitert han til markeringen.

Chrisfestivalen med flere russiske musikere

På Chrisfestivalen markeres samarbeidet med Arkhangelsk, med Igor Gorkovoy Trio, for anledningen utvidet med den russisk/syriske vokalisten, Elena Troshina, torsdag 3. juli.

Trioen på piano, bass og trommer, med Gorkovoyes egne komposisjoner og standardjazzlåter, har optrådt på flere kjente festivaler og er svært populære i hjembyen.

Igor Filippov er en kjøllefjordvenn som nok en gang er tilbake.

Mange møtesteder

Noe av formålet med prosjektet er å lage møter mellom kunstnere, kulturarbeidere og publikum fra forskjellige steder av verden og med ulike bakgrunner. Kunstmalere, grafikere, filmfolk, designere og musikere. Noen kjenner hverandre, men for de fleste blir dette første møte. På Foldalanlegget er det musikk torsdag til søndag til langt på natt. På Christensenbruket blir det utstillinger og uformelle møter mellom folk. Og på fjorden vil det være trafikk av store og små båter i et vidunderlig solskinn.

«Danseplatten»

AV PER CHRISTENSEN

Vi er mange som har et forhold til Platten som i dag er blitt til Nordkyn Camping.

Selv husker jeg godt lørdagskvelder jeg med pådrukket selvsikkerhet, endelig fikk mot nok til å by opp den jeg lenge hadde gått og siklet etter, til kveldens nest siste dans. Og det var alltid en swing med Bill Haley. Helt bevist valg, sier Bjørn Roald Lillevik, for å få alle ut på dansegolvet. Så ble kvelden avsluttet med klintango før vi ble jagde ut. Men ute var det alltid midnattssol. Her fortsatte gjerne festen, med og uten slåsskamper.

Plattens historie.

Platten ble bygd i 1949 av Kjøllefjord Musikkforening som ble stiftet i 1948. Foreningens første formann var Gunnar Særvold, men de to som stod for bygginga var først og fremst Edgar Myrvold og Herlof Pedersen. Formålet var å skaffe inntekter til kjøp av instrument til musikkforeninga. Det første de kjøpte var en ess kornett, i følge Gunnar Sagen, som Særvold spilte på.

Da Musikkforeninga ikke hadde kapasitet til selv å drive Platten, ble den leid ut. Blant annet til Arthur Farstad og Gunvor Nilsen, som hadde lørdagskafè her. Gunnvor kjøpte den senere, men rundt 1960 solgte hun den til Bjørn Roald Lillevik. På samme tid ble ferjekaia i Kiffjord bygd og Bjørn Roald fikk overta stolpene fra den gamle kaia. Hver sommer i 11 år var det dans på lørdagene, ofte med levende musikk og andre ganger med hermetisk. Lillevik hadde kjøpt inn både aggregat og grammofoon. Her solgte han lettøl, lapskaus og pølser. De første årene kostet inngangsbilletten 1 krone. Hver helg fra St. Hans til slutten av august.

I 1971/72 solgte Bjørn Roald Platten til Helge Lauritsen, som inngikk en avtale med idrettslaget Nordkyn om å drive den. Denne perioden kjenner jeg lite til, men i 1995 ble Platten overtatt av Esko Pallto, som igjen måtte sette i gang omfattende oppussing.

Platten heter i dag Nordkyn Camping og er verdens nordligste campingplass på fastlandet.

Platten er nå blitt et svært populært sted for turistene. Pallto har et tett samarbeid med de andre reiselivsbedriftene på Nordkyn. I fjor sommer åpnet han ettermiddagskafè her.

Dette tilbudet vil han utvide i sommer.

Men det er mange andre historier om Platten.

Redaksjonen oppfordrer de som har historier om eller rundt Platten til å ta kontakt.

Det hadde vært gøy å fått laget en fortsettelse på Plattens historie.

Ta kontakt med meg på kulturkontoret.

Platten er i dag et innbydende overnattings sted som Kjøllefjord kan være stolt av. Foto Øystein Ingilæ.

Fra Nordkyn til London

Tidligere i vår reiste prosjektleder i Ungdomssatsing Nordkyn, Lill Astrid Røvik til London sammen med alle ungdomsskoleelevene i Mehamn.

Turen til utlandet var i regi av Ungdomsprosjekt Mehamn, som er et tiltak for å skape aktivitet og engasjement blant ungdom i nabokommunen vår.

Vokser

Man har med prosjektet klart å skape aktiviteter som har ført til at ungdommene har vokst med oppgavene, de har fått føle på hvordan det er å ta ansvar, og man har skapt et bra samhold. Ungdommene har selv stått for innsam-

ling av penger til turen, blant annet i form av revyen «Ævryting får Låndån». I tillegg har de fått støtte fra en del lokale bedrifter, og begge kommunene på Nordkyn.

Samarbeid

En av grunnene til at Lill Astrid var med til London var at man skal se om det er mulig med et samarbeid over kommunegrensa om et slikt prosjekt. Allerede har man klart å involvere noen ungdommer fra Kjøllefjord, som var med i forkant og under revyen for å filme. Reisen til England var også et flott utgangspunkt for Lill Astrid, som bor i Kjøllefjord, til å bli kjent med ungdommene i Mehamn. Dette er meget viktig ettersom Ungdomssatsing Nordkyn skal jobbe for ungdommer i begge kommunene.

London

Ungdomssatsing Nordkyn

AV LILL ASTRID RØVIK

Lebesby Ungdomsråd - et skritt videre i satsingen på ungdom!

Hanne Sagen, Joachim Jensen, Bente Bøgeberg, Stian Esp og Chatrine Johansen er ungdommene som skal dra i gang tiltak og aktiviteter, være ekspertene i saker som berører ungdom som behandles politisk og administrativt, og forvalte 50 000 kroner som er tildelt

Lebesby Ungdomsråd. Disse fem er nettopp valgt inn i det nyopprettede rådet, og har allerede hatt sitt første møte. Ungdommenes første oppgave vil, sammen med Ungdomsrådet i Gamvik, være å sette i gang tiltak for å bestemme domene og innhold på Nordkynungdommens egen internettside som lanseres senere i år.

Vi ønsker Lebesby Ungdomsråd lykke til og ser frem til at de engasjerer både seg selv og andre for å skape økt trivsel og aktivitet blant ungdommen rundt om i kommunen!

Kirkeristen i Oslo sentrum. Fra venstre: Ida Langeland, Ingebjørg Solvang, Sonja Johansen, Per Solvang. Mai 2008.

Tre søstre og en mann

AV GULLA NYHEIM GRAMSTAD

En varm maidaag møter jeg en flokk kjøllefjordinger ved en kaotisk Oslo Sentralbanestasjon. Oslo kommune har gravet i gatene kontinuerlig i 30 år. På grunn av gravingen presses folk gjennom trange passasjer, hvor rumenske tiggere sitter på hvert hjørne. Rumenerne og nordmenn med alvorlig rusproblematikk som befinner seg i samme område, skaper et litt spesielt miljø i denne delen av byen. Ikke alle er like komfortable med det. Jeg vil fotografere kjøllefjordingene ved en løveskulptur på plassen, men det er umulig. Løva befinner seg i ei dyp grøft, avskjermet med et solid gjerde.

SKJULT AGENDA

Kjøllefjordingene er tre søstre, født Thorsen. Ingebjørg, Sonja og Ida, kalt Lillemor. Også Ingebjørgs mann, Per Solvang er med. Ingebjørg og Per bor i Bjørnevatn, Sonja Johansen i Fon, Vestfold og Ida Langeland i Eidsberg. Vi bestemmer oss for å ta en kaffe sammen og der åpenbarer jeg min skjulte agenda: Et intervju med dem? Jo da, det er ikke noe problem; historiene begynner å trille øyeblikkelig og humøret stiger tilsvarende. Noe kaffe blir det ikke på undertegnede, jeg skriver som en gal for å holde følge med disse munnrappe menneskene.

Men det varer ikke lenge før Ingebjørg blir betenkt. Hun kjenner ikke meg, hun lurer på hvordan jeg vil fremstille dette de forteller? Minnene fra Kjøllefjord er gode, de har venner der. Jeg beroliger henne med at her skal ingen henges ut. Pers opplevelse av Kjøllefjord, er

at det var mange livlige og snille mennesker der. Reidar Nilsen lånte Per både hytta, børsa og motorsykkelen. Det var typisk for hans erfaring i årene de tilbrakte i Lebesby kommune.

FRA LOFOTEN TIL LEBESBY

Ingeborg og Ingemar Thorsen kom med 6 barn - Rolf, Ingebjørg, Helge, Tor, Sonja og Ida - til Kjøllefjord i 1946. Thorsen skulle være byggeleder i Lebesby kommune under gjenreisningen og fikk ansvar for husbyggingen i Kjøllefjord. De kom fra Stamsund i Lofoten.

Familien bodde i ei brakke i Øverbygda med felles utedoer på rekke og rad i ei grope oppunder fjellet. Sonja, som var 7 år da, forteller at hun var livredd hver gang hun skulle på do. Ventet å bli skutt av tyskere fra fjellet; det florerte så mange nifse historier fra krigsårene. Sonja hadde legendariske frøken Klungseth som lærerinne inntil 7. klasse. Men frøkenen var streng, og stille skulle det være i klasserommet. Det klarte ikke Sonja og Unn Akselsen. Skravla gikk og de måtte pent flytte fra hverandre, der de satt på dobbelpult.

- Jeg kom hjem fra skolen hver dag full av inntrykk, forteller Sonja. Det var særlig hva Anton Salmela hadde sagt eller gjort. Til slutt sa mora mi at det var da ikke det jeg gikk på skolen for! Morsom var oppgaven Trond Olsen og jeg fikk til sommer og jul. Da skulle vi tegne en tegning på tavla. Den ble stående i sommerferien og i juleferien.

- Og så gikk vi på søndagsskolen på Fiskarheimen, Betel. Det var fullt av unger, opp til 200 stykker som kom. Lærerne måtte dele dem i klasser. Det ble gjort med et forheng i rommet. Vi var voldsom til å synge. Og minnevers måtte vi huske. En gang landa det et fly på sjøen. Alle ungene fløy på dør. På et blunk var alle vekk. Den dagen var det besøk av en predikant, Arnt Andersen, som var sørfra; han hadde humoristisk sans og holdt på å le seg i hjel.

Sonja beretter levende om søndagsskolen. Jenter og gutter, pent kledd i søndagsstas. Jentene med sløyfe i håret. De fleste kom fra hjem med nokså stram økonomi. Barna gikk gjerne der til de ble konfirmert. Da fikk man diplom for lang og trofast tjeneste som søndagsskolebarn.

Hun reiste fra Kjøllefjord i slutten av 1950-årene, giftet seg til gård i Vestfold og har fått 4 barn med sin mann Johan og 10 barnebarn. Paret har drevet bedrift med produksjon av tørkete blomster i 20 år ved siden av melkeproduksjon og gårdsdrift. Alt i alt har de hatt 80-90 dyr med okser, kviger og kalver på båsen. Sonja har også drevet med salg av egenproduserte produkter i lappeteknikk.

SVART SØM OG RØDE NEGLER

Ida utdannet seg til barnepleier. Arbeidet på fødeavde-

Kjøllefjord. Klasse 1B, 1949/50. Bak fra venstre:

Rigmor Fredriksen, Anne Lise Nikolaisen, klassestyrer Guri Sandelien, Gun hild Johnsen, Ida Thorsen, Synøve Abrahamsen. Foran: Oddmund Olsen, Oddbjørn Salmela, Jan Olsen, Arne Klemetsen, Amandus Frøyseth, Egil Olsen.

ling og på forskjellige institusjoner til hun giftet seg med Terje Langeland i Eidsberg. Han drev gård med kuer og korn og på vinteren skogsdrift. Ida har 4 barn og snart 11 barnebarn. Dessverre mistet hun sin mann altfor tidlig av kreft. Det Ida minnes med glede fra Kjøllefjord er at de alltid lekte mye og utomhus; og kirketjener Sverre Larsen som ringte ungene inn med kirkeklokka klokka åtte om kvelden. Det var vinter, og masse snø, flott og glatt på veien fra Gamlekinoen og nedover til værret. Ingen som ødela bakken ved å strø. Ungene koste seg og kjørte rattkjelke helt ned i fjæra. Klokka ble åtte og Sverre var på plass i kirketårnet. Da hørte ungene han rope: Dokker får

kjøre een tur til! Men så var det slutt og inn bar det med alle ungene.

– Og når sola endelig på ettervinteren gled over fjelklammen i Klubben, fikk vi ta niste med på skolen og så gikk vi dit med klassen og læreren. Det var stas, sier Ida. Og du verden hvilket inntrykk Frøken Klungseth gjorde, da hun var blitt fru Lisa Hammer i USA. Hun manglet angivelig et halvt år for å få full pensjon fra Norge, og derfor kom hun tilbake for å skole den tiden. Den gamle lærerinnen var blitt en flott eldre kvinne. Vi glodde uhemmet på hennes nylonstrømper med svart søm bak og hennes rød-lakkerte negler, minnes Ida smilende.

Foto: Menighetsbladet 1989, utlån E.W.

SKIPPERENS SKJORTER

Ingebjørgs første jobb etter at hun var ferdig på skolen, var som telegrafbud i Kjøllefjord. Hun syklet rundt med gode og dårlige nyheter på egen sykkel. Derfor fikk hun sykkelgodtgjørelse som en del av lønna. I 1949 begynte hun på den halv-årige husmorskolen som ble etablert i Kjøllefjord. Deretter fikk hun arbeid som hushjelp hos fiskebåtskipper Viggo Lund. Lønna var 100 kr måneden, minus 20 kr i skatt. I tillegg fri hybel og kost. Da hun ble ansatt måtte hun bevise at hun kunne stryke skipperens skjorter. Han hadde pleid å sende skjortene til rens og stryking på renseri i Hammerfest. Viggo Lund stod selv

ved siden av og kontrollerte mens skjortene ble strøket. Hun bestod prøven og fikk jobben. I 1953 kom pene Per og røvet Ingebjørgs hjerte. Det ble bryllup og de flyttet til Bjørnevatn, der de fortsatt bor. Paret har fire barn og seks barnebarn.

- Vi hadde et seksårig opphold i Kjøllefjord fra 1985 til 1991, hvor Per var leder for den vernede bedriften Kjøllefjord Service. Det var da Sonja og jeg hadde utstilling i lappeteknikk under kulturuka. Vi solgte alt vi hadde laga og Husflidslaget ba meg holde kurs om teknikken etterpå, ei morsom tid, forteller Ingebjørg.

Å TENKE FØRST

Per Solvang kom til Kjøllefjord i 1953, som anleggsleder i Havnevesenet. Han skulle lede arbeidet med å bygge molo. Der jobbet blant andre Trygve Lyngedal og Torvald Olsen. To kjekke arbeidsomme karer, smiler Per. På moloen stod en stor kran med en kraftig vaier. En dag hoppa vaieren av; enten måtte man legge kranen ned for å ordne dette eller en måtte klatre opp i kranen. Torvald var villig med en gang, han klatra lett som et ekorn opp krana. Der oppe titta han ned og ble øyeblikkelig svimmel. Han måtte bare komme seg ned før det gikk galt. Da kom det tørt fra Trygve Lyngedal: - Trur du ikke det hadde vært best å tenke litt først.

UNDER STERK TVIL

- Jeg skulle fornye mitt førerkort, mens andre skulle ta sertifikat, forteller Per. Bilsakkyndige kom fra Vadsø. Torvald Olsen skulle ta sertifikat for motorsykkel. Alle ble samlet i en gruppe på Sjømannshjemmet. Der stilte mannen spørsmål som vi skulle svare på. Så var det oppkjøring. Torvald skulle kjøre motorsykkelen fra Sjømannshjemmet opp på raet og ned igjen. Midt i bakken kvelte Torvald motoren gang på gang og måtte trille sykkelen ned bakken igjen. Bilsakkyndige ble etter hvert temmelig oppgitt, og han så alvorlig spørrende på Torvald: Har du noen barn? Nei, svarte Torvald, bare kjerring og katt. Ok, da får du sertifikatet under meget sterk tvil!

Torvalds kone hette Kristine. Kattene deres var ingen hvemsomhelster! Alle bar kjente filmstjernenavn som Esther Williams, Shirley Temple, Gary Grant og Humphrey Bogart. Navnene aksepterte Kristine fordi disse stjernene angivelig kysset mindre enn andre på film. All den klinginga på kino hadde Kristine lite til overs for.

MED NORGES LOVER I LOMMA

Per er blitt en eldre mann på 81 år, men han husker godt. Han småsmiler mens han beretter. Boligen hans var ei brakke ved moloen under byggeperioden. Det var vinter og uvær. Midt på natta banka det på døra. En mann spurte i døra om han kunne berge plank?

- Jeg ville bare ha fred, så jeg svarte jada, det var greit. Henning Larsen kjørte plank til moloen. Da han kom om

morgenen oppdaget han hva som hadde skjedd. Uværet hadde blåst planken til sjøs og hele haugen var havnet i Kirkefjæra. Jeg ba Henning kjøre opp til mannen som hadde besøkt meg om natta for å se om planken var der. Jo da, mannen hadde berget alt sammen. Hent plankan, beordret jeg. Ikke lenge etterpå dukket mannen opp med Norges Lover i hånda. Han pleide gå med loveboka i veska. Han klaga på at plankan var henta, han hadde jo fått lov av meg til å berge dem. Og etter loven hadde han krav på finnerlønn! Jeg visste at han hadde krav på 30 % av verdien. Men jeg svarte mannen: Hva heter det når man tar mer enn en tredjedel? spurte jeg mannen. Da forsvant han fort ut døra. Per ler så ansiktet sprekker i en masse smårynker.

STOKK OG SVEIV

Anekdotene sitter løst hos Per Solvang. Det er beklagelig at vår tid snart er ute; det er tydelig at mannen har et oppkomme av minner fra sine år i Kjøllefjord. Han fortsetter:

- En dag stod jeg med håndsveiv for å få motoren i gang på Sverre Larsens bil som jeg hadde lånt. Det var ved juletider, mørkt og svart. Da så jeg en uhyggelig skapning som kom vandrende opp fra fjæra med en diger stokk i hånda. Jeg forberedte meg på litt av hvert, så jeg løsna på sveiva og tenkte: Har du stokk så har jeg sveiv! Det visste seg å være en helt harmløs fyr som hadde rodd presten ut til presteskøyta.

Det har blitt mye latter rundt kafebordet før seansen er over og vi skal ta farvel. Ingebjørg og Per skal til sin datter Lene på Bekkestua, før de setter kursen mot nord. Sonja og Ida og jeg skal vandre «ut i verden»; det vil si vi skal ta en tur til Grønland i Oslo, hvor man virkelig føler seg i mindretall blant alle de mange med forskjellige hudfarger. Vi beundrer flotte smykker i rødt gull og lekre silkestoffer i butikkvindue, før vi kjøper indisk curry, setter oss ned og fortsetter den gode samtalen.

Under: Kulturuke i Kjøllefjord 1987. Fra venstre: Ingebjørg Solvang og Sonja Johansen viser fram sine patchwork-arbeider på salgsutstillingen. Reportasje i Finnmarksposten. Foto: Roald Andreassen

Fotograf ukjent. Foto utlånt av Elisabeth Horn.

Søndagsskolen på Fiskarheimen, Betel 1952

1 Eilif Pedersen, 2 Tor A. Nøstberg, 3 Britt Vian, 4 Ingmar Nyheim jr., 5 Gunn Sissel Nicolaisen, 6 Kurt Klausen, 7 Myrna Lillevik, 8 og 9 Tvillingene Noreng, 10 Bjørn Tore Enoksen, 11 Vidar Eriksen, 12 Gerd Mari Persen, 13 Lars Isaksen, 14 Tore Nilsen, 15 Svein Cato Nilsen, 16 Liv Nøstberg, 17 Edlith Enoksen, 18 Ingmund Lyngedal, 19 Hildegunn Nilsen, 20 Karin Karlsen, 21 Anne Berit Enoksen, 22 Lill Harrieth Danielsen, 23 Unni Sommervik, 24 Hermann Klausen, 25 Mai Britt Andreassen, 26 Elisabeth Eriksen, 27 Tore Nyheim, 28 Tove Salmilla, 29 Kirsten Henningsen, 30 Audhild Henningsen, 31 Anne Lill Hustad, 32 Oddrun Hansen, 33 Liv Nilsen, 34 Liv Karin Nilsen, 35 Fanny Rigmor Nøstberg, 36 Eva Sagen, 37 Bjørg Josefsen, 38 Solveig Larsen, 39 Kirsten Klausen, 40 Lalla Andreassen, 41 Gunn Andreassen, 42 Frank Idar Nicolaisen, 43 Geir Leonhardsen, 44 Aud Beck, 45 Kjellaug Salmilla, 46 Aud Sjøveian, 47 Marion Danielsen, 48 Bjørg Vian, 49 Unn Johanne Hustad, 50 Charles Eilertsen, 51 Kjellaug Leonhardsen, 52 Rigmor Nøstvik, 53 Mona Lillevik, 54 Ulf H. Hustad, 55 Trygve Lillevik, 56 Torgeir Larsen, 57 Hegge M. Eriksen, 58 Aid Eriksen, 59 Bjørnar Krogh, 60 Terje Danielsen, 61 Jan Roald Lillevik, 62 Oddvar Hermansen, 63 Helge Salmilla, 64 Henry Ramberg, 65 Ester Jensen, 66 Tordis Jensen, 67 Erling Amundsen, 68 Håkon Hansen, 69 Atle Vian, 70 Torvald Krogh, 71 Lillian Gjertsen, 72 Eli Færseth, 73 Mie Evensen, 74 Tove Nyheim, 75 Britt Olsen, 76 Maren Myrvoll, 77 Gulla Nyheim, 78 Britt Larsen, 79 Eline Nilsen, 80 Anne Marie Eriksen, 81 Mary Gjertsen, 82 Sonja Thorsen, 83 Harald Lyngedal, 84 Idar Gjertsen, 85 Harald B. Andersen, 86 Edgar Andreassen, 87 Kåre Vian, 88 Steinar Lillevik, 89 Karla Isaksen, 90 Ida Thorsen, 91 Bjørg Schumann Nicolaisen, 92 Anne Lise Nicolaisen, 93 Annbjørg Olsen, 94 Elabjörg Salmilla, 95 Hildbjørg Hansen, 96 Astrid Gjertsen, 97 Henry Olsen, 98 Oddbjørn Salmilla, 99 Odd Sørensen, 100 Kåre Kristiansen, bestyrer, 101 Ellen Olsen

Eget ungdomsarrangement

AV CHRISTOFFER HOLM HANSEN

Forum for scenekunst har rukket å bli nesten to år. Klubben som ble startet av entusiastiske hobbymusikere har vokst fra ingenting til å bli en velbeslått og høyst levende forening.

Mye støtte

Det hele startet med en veldig givende sommerjam i slutten av august 2006. Mange av dem som var med på den hadde lyst til å fortsette å jamme også utenom pubscenen. Så etter et intersemøte ble klubben startet med det hovedformål å stable et godt egnet øvingslokale for lokale musikere på beina. Med god hjelp til møblering fra Hotell Nordkyn og lån av utstyr fra kulturkontoret satte vi i gang og flytta inn i de gamle rockeklubblokale. Og takket være ivrige søknadsskrivere tok det ikke lang tid før støttemidlene nærmest strømmet inn på konto, og vips hadde klubben fått sitt eget utstyr.

Lokal musikk på Chrisfestivalen

Klubben har i dag 18 medlemmer og er dermed en av de største (kanskje den største?) musikkforeninga i bygda. Det er tre band som øver fast hver uke; tidvis er det mange flere konstallasjoner, spesielt i forbindelse med jammene/åpen scene-kveldene på puben. Det er jammene som er hovedaktiviteten til klubben utad. I år skal det i forbindelse med Chris-festivalen også være arrangement på onsdagen med fokus på lokale musikere og ikke minst på ungdom. Som det ser ut nå blir det i hvert fall tre lokale band som vil opptre. Blant annet vil våre yngste medlemmer sammen med noen av de litt mer voksne i Anna & Stian-band opptre med en del egenprodusert musikk.

Forum for scenekunst skal i samarbeid med ungdomsprosjektet og ungdomsrådet ha ansvar for planlegging og gjennomføring av denne kvelden. Det vil blant annet bli satt opp buss fra Mehamn, og det vil også være utenommusikalske aktiviteter tidligere på ettermiddagen.

Jens Sørensen og Olaf Terje Hansen

Foto: Ida Holm Hansen

Det er fortsatt stor kapasitet i klubblokale. Hvis noen er interessert i å være med i klubben, trenger et sted å øve, har noen gode ideer eller bare ønsker å vite mer om klubben kan de ta kontakt med leder Christoffer Holm Hansen på mail mowkaye@gmail.com.

eller på telefon 98469046. Styret består i dag av leder Christoffer Holm Hansen, nestleder Jonny Olsen, kasserer Birger Wallenius og styremedlemmene Anna B. Larssen og Christoffer R. Jensen.

Anna Bygjordet

Foto: Ida Hom Hansen

Christoffer Holm Hansen og Tommi Olsen.

Nord-Norges største gullskatt

AV HARALD BARBALA

Året 1929 ble Nord-Norges inntil da største gullskatt, som i følge fagfolk trolig stammer fra folkevandrings- eller vikingtiden, funnet innerst i Laksefjorden.

Erik Johnsen, var født i Ifjord i 1886, - og familien, som var av samisk avstamning blir derfor rent etnisk klassifisert som sjøsamer. Men i likhet med de fleste andre i Ifjord levde de som nordmenn flest i Laksefjorden. Næringsveien var fjordfiske kombinert med et enkelt småbruk med noen sauer, - og en ku eller to. Annen levevei fantes ikke før det kom i gang anleggsarbeid ved Skiferbruddet i Friarfjord, og senere også veganlegg til gjenomgangsveien.

Når eller hvorfor Erik og kona, Berit Persen fra Kunes, slo seg ned i vestre Eikvik er ikke kjent. Men en årsak kan godt ha vært kort avstand til de kanskje beste fiskefeltene i fjorden på den tiden, - samtidig som området Eikvik / Bondøya lå svært sentralt til i Laksefjorden. Det siste var et viktig moment i en tid da det vanligste framkomstmiddelet var små ro- eller seilbåter.

Begge var stillfarne, religiøse mennesker som levde nøysomt i små, men ikke spesielt fattigslige kår - hvor også to fosterbarn etter hvert vokste opp. I dag derimot er det knapt nok mulig å finne rester etter at det har bodd mennesker der.

Mitt personlige kjennskap til Erik og Berit er noen korte glimt jeg husker fra høsten 1950 eller 1951. Ved et par anledninger kom de innom på besøk hos min familie i Friarfjord når de var på tur til Ifjord. De hadde da gått den ca 10 – 12 km lange strekningen fra Eikvik til fots, og jeg tror de var hos oss mens de ventet på bilskyss videre. Men den gang visste jeg overhodet ikke at Erik hadde funnet noen gullskatt.

Kjøperen, Lars Ask

Omstendighetene og historien rundt gullfunnet – som av fagfolk blir benevnt som *Laksefjordskatten* – har hatt flere versjoner. Selve salget har imidlertid bare en versjon, – den skipper Lars Ask fortalte da han solgte skatten til Aalesunds Museum (trolig 1931).

Lars Ask var født på Ask i Askvoll i 1866. Som ung mann hadde han drevet både torskefiske ved New Foundlandsbankene og kveitefiske ved Island. Han var også blant

Kirkestedet Kunes. Erik Johnsen var født og oppvokst i Ifjord, men fortalte aldri eksakt hvor han fant gullskatten, men det er sannsynligvis mellom Kunes og Ifjord.

Alesund Museum

de første som innføre bruken av dorrier (dory) til fiske i norske havområder, på Sunnmørsbankene, - og nordover til Lofoten, Finnmark, Bjørnøya og Spitsbergen.

Fra 1897 ble han partsreder i kutteren *Martha*, som blant annet drev ishavsfangst og fiske etter håkjerring utenfor Finnmark og ved Spitsbergen og Bjørnøya.

Den 95,4 fots fiskedamperen *Kverve* på 97 tonn som Lars Ask senere førte, var bygget av klinket stål ved Moss jernstøperi og mekanisk verksted i 1902.

På tilbaketuren, etter en tur til Bjørnøya med *Kverve* i 1930, la han først kursen innover Laksefjorden og til Ifjord. Kanskje for å se etter sild? Og der møtte han Erik Johnsen, som han kjøpte noen «messingsaker» av for 10 kroner og en kasse sild.

Om Ask var klar over *hva* han hadde kjøpt er ikke kjent, men det var i alle fall disse *messingsakene* som senere ble kjent som *Laksefjordskatten*, den inntil da største gullskatten som var funnet i Nord-Norge. Og i utgangspunktet mente kanskje begge at de hadde gjort en god handel.?

Laksefjordskatten

Hvordan funnet *virkelig* ble gjort var det nok bare finneren selv, Erik Johnsen, som visste. Og han var meget forsiktig med å gi fra seg *for* detaljerte opplysninger både om selve funnstedet og omstendigheten rundt funnet.

Den offisielle versjon av gullfunnet var likevel at han sommeren 1929 skulle spa opp en ny potetåker på eienommen i vestre Eikvik, - og under arbeidet med dette fant han det som senere ble kjent som Laksefjordskatten. Under en flat stein, rett under torven fant han en samling med flere store og noen mindre metallringer. På stedet der potetåkeren skulle anlegges var det ellers ingen gamle tomter eller andre ting som kunne tyde på gammel boplass eller gravplass.

Dette var altså *hva* Erik fortalte naboene. Om det var sannheten vet ingen. Men ved en senere anledning har han betrodd andre at funnet i virkeligheten var gjort på Bondøya, rett over sundet fra vestre Eikvik. Han fortalte Lars Ask som kjøpte gullskatten, at funnet var gjort på en holme.

Et moment som likevel er sikkert, er at Erik hadde oppsyn med fyrlykta ytterst på nordenden av Bondøya. Fyrlykta måtte passes og brenneren måtte både renses og etterfylles med petroleum til faste tider. Om det da var dårlig vær kunne det sikkert være risikabelt nok å komme seg over Bondøysundet med liten båt, - og derfor hadde Erik fått tillatelse til å føre opp en nødbolig, trolig en gamle, på øya.

Siden de arkeologiske registreringene i Laksefjorden generelt er svært overfladiske, og utgravinger sjelden er

foretatt, vet man lite om hvilke hemmeligheter som egentlig ligger skjult her. Og Bondøya, som har vært svært sentral i tidligere bosetning i indre Laksefjord er ingen unntak.

Erik hadde ringene hengende på en spiker hjemme i kjøkkenet. Og ved *en* anledning spurte han bl.a. nabokona, Anna Johnsen som var på besøk, om hun ville kjøpe ringene for 2 kroner. Men Anna måtte takke nei, hun hadde ikke de pengene der og da. Det er også sagt at han gjorde andre salgsframstøt, uten at noen var interessert i å kjøpe «skrapet».

Erik møter Ask og solgte skatten for 10 kroner og en kasse sild.

I juni 1930 skulle Erik til Lebesby. Han hadde bestemt seg for å vise ringene til sognepresten, - og tok ringene med seg i en sekk som han la i båten.

Hvorfor han da først rodde øst- og sydover til Ifjord er ikke klart. Med en slik avstikker måtte han ro 12 – 14 km lengre enn nødvendig for å komme til Lebesby. Angivelig var det for å kjøpe en kasse sild fra en sildesnurper som lå der – eller om han kanskje samtidig skulle møte noen av familien vet man ikke. Men skipper Lars Ask på fiskedamperen *Kverve* har senere sagt at Erik hadde en av brødrene med seg.

Lars Ask, som oppdaget sekken Erik hadde i båten spurte hva han hadde der, - og det fikk han vite. Etter dette skal en av dem ha framholdt at det bare var noen gamle messingringer som neppe hadde særlig stor verdi, men hvem som sa hva er ikke klart. Likevel bød og betalte skipperen, Ask, Erik Johnsen 10 kroner for ringene, - og i tillegg fikk han en kasse sild.

Skatten solgt videre til Aalesunds Museum.

Erik selv syntes kanskje han hadde gjort en god handel for det gamle skrapet. Men hvilke verdi det virkelig var

Lebesby ved Laksefjorden.

i funnet, fikk han først vite etter at gullfunnet var omtalt i avisene. Bittert var det nok i ettertid å oppdage at «de gamle messingringene» han hadde funnet og trodde ikke hadde noen verdi, var en stor og verdifull gullskatt.

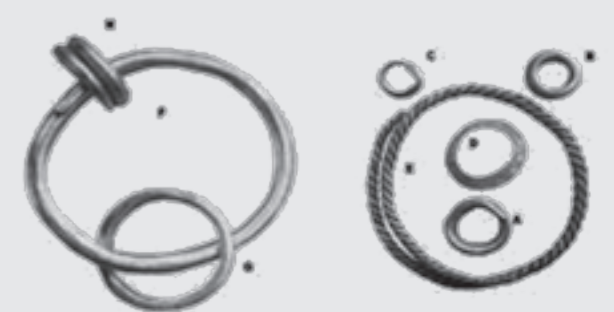
Lars Ask på sin side tok gullskatten med til Aalesunds Museum og der fikk han solgt den for 1050,- kroner (noe som tilsvarer ca. 31.710,- 2008-kroner).

Den rene gullverdien er i dag anslått til nærmere kr 200.000, men som samle verdi kan nok skatten komme opp i flere millioner kroner.

Siden har skatten stort sett vært nedlåst i et bankhvelv i Ålesund, bare avbrutt av et par reiser, bl.a. til Bergen Museum, - og til Tromsø Museum.

«På norsktoppen» kommer med flere opplysninger om skatten i framtidige numre.

Gullskatten

Chrisfestivalen 2008

-
- ★ Iver Kleive/Knut Reiersrud
 - ★ Paolo Vinaccia
 - ★ Slam Jam
 - ★ Loose Ends forsterket med blåsere og kor
 - ★ Mighty Marith & The Mean Men
 - ★ Igor Gorkovoy Kwartett
 - ★ Kjøllefjord Storband med gjester
 - ★ Lasse Ingebrigtsen & Oddbjørn Mikkelsen
 - ★ Ping

Kjøllefjord
3.-6. juli 2008

www.chrisfestivalen.no